

Zewnętrzne źródła finansowania samorządów (2) Europejski Bank Inwestycyjny

GRAŻYNA EWA URBAŃSKA

Na mocy podpisanego „Traktatu o Przystąpieniu do Unii Europejskiej”, Polska jest uprawniona do korzystania ze środków Wspólnoty na rozwój regionalny, wymusza to na samorządach konieczność poznania mechanizmów finansowania projektów inwestycyjnych. Chcąc sprostać międzynarodowej konkurencji, krajowe instytucje publiczne oraz przedsiębiorstwa są zmuszone do poszukiwania środków finansowych na realizację celów swojej działalności.

Możliwość finansowego wsparcia, w ramach realizowanej polityki regionalnej Wspólnoty, dostarcza Europejski Bank Inwestycyjny. Polityka regionalna Unii Europejskiej rozumiana jako proces harmonijnego, całościowego wspierania rozwoju poszczególnych obszarów Wspólnoty, który niweluje nierówności między nimi i zaoferowanie w najmniej uprzywilejowanych regionach, znajduje odbicie w polityce EBI. Przyczyniając się do realizacji nadrzędnych celów wspólnotowych, umacnia-

nia procesów integracyjnych i zrównoważonego rozwoju gospodarczego Unii, bank ściśle współpracuje z innymi instytucjami UE, jednocześnie zachowując własną niezależność administracyjną i procedury decyzyjne. Współdziałanie takie gwarantuje optymalną efektywność stosowanych przez bank instrumentów, umożliwia wsparcie inwestycji o szczególnie istotnym z punktu widzenia interesu wspólnotowego znaczeniu, zarówno na obszarze Unii, jak i poza nią. EBI uczestniczy także

w informowaniu innych instytucji UE, jak również opinii publicznej o postępach w realizacji celów wspólnotowych poprzez udział w przygotowywaniu różnych publikacji i raportów.

Misja i zadania

Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) jest niezależną instytucją finansową o mianie międzynarodowej organizacji finansowej, utworzoną na mocy traktatu

rzymskiego w 1957 roku. Członkami EBI są państwa członkowskie Unii Europejskiej. Bank rozpoczął swoją działalność w styczniu 1958 roku w Luksemburgu, jako podmiot finansujący projekty inwestycyjne w zakresie zrównoważenia rozwoju różnych regionów Europy. Misją banku jest wspieranie realizacji celów Unii Europejskiej poprzez wspieranie finansowe projektów inwestycyjnych. Europejski Bank Inwestycyjny może dostarczyć środki finansowe potrzebne do współfinansowania projektów z unijnych funduszy, tym samym przyczyniając się do realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia – inaczej Narodowej Strategii Spójności.

Zgodnie z art. 267 traktatu rzymskiego zadaniem EBI jest przyczynianie się do zrównoważonego i stabilnego rozwoju krajów Europy. Projekty finansowane przez bank powinny przyczyniać się do realizacji między innymi takich celów, jak:

- wspieranie rozwoju krajów mniej rozwiniętych,
- poprawa stanu infrastruktury kolejowej, drogowej, telekomunikacyjnej,
- zadania z ochrony środowiska,
- zadania z zakresu energetyki,
- wspieranie działalności małych i średnich przedsiębiorstw,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury w sektorze ochrony zdrowia i edukacji
- wsparcie dla polityki rozwoju i współpracy Unii Europejskiej na rzecz krajów partnerskich.

Finansowanie projektów przyczyniających się do postępu gospodarczego na obszarach objętych pomocą Unii Europejskiej pozostaje główną sferą działalności EBI. Bank stawia sobie za cel, żeby środki trafiały przede wszystkim do projektów dotyczących rozwoju regionalnego. Całe terytorium naszego kraju jest zakwalifikowane do obszarów wsparcia z Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej.

Bank równocześnie zachęca do korzystania ze środków na inwestycje zagraniczne, ponieważ mają one szczególne znaczenie dla transferu nowoczesnych technologii oraz know-how w zakresie zarządzania.

Nauka i innowacje

Pożyczki EBI pomagają w realizacji programów badań naukowych inwestycji innowacyjnych w Polsce. Ze środków Banku wspiera się realizację inwestycji

i innowacyjnych zgodnie ze strategią lizbońską UE zakładającą przekształcenie Europy w najbardziej innowacyjny i konkurencyjny region świata.

Bank zawarł umowy kredytowe ze szkołami wyższymi w całej Europie na budowę i modernizację szkół, szpitali oraz instytucji naukowych i badawczych, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu gospodarczego oraz rozwoju poszczególnych regionów.

Bank może udzielić wsparcia finansowego na projekty związane z kapitałem ludzkim i kwalifikacjami społeczeństwa, na projekty skierowane na procesy edukacyjne, komercyjne i administracyjne w obszarach badań uniwersyteckich, mediów, na projekty wspierające konkurencyjność gospodarki, na sprzęt edukacyjny, narzędzia pedagogiczne, programy nauczania, szkolenia zawodowe itp.

Ochrona zdrowia

Bank udziela kredytów na szeroki wachlarz projektów związanych z ochroną zdrowia. Finansowanie może być przeznaczane na budynki i wyposażenie na wszystkich poziomach usług zdrowotnych łącznie z opieką podstawową, ambulatoriami, szpitalami, opieką psychiatryczną, na inwestycje w badania i rozwój medycyny, na ośrodki i programy publicznej opieki zdrowotnej, na ośrodki opieki społecznej itp.

Środowisko

Ochrona środowiska naturalnego dla wszystkich krajów UE jest zadaniem bardzo ważnym, szczególnie dla krajów, które od niedawna są członkami Unii, w których kwestia ochrony środowiska była przez lata zaniedbywana. W celu pozbycia się tego niechlubnego dziedzictwa i osiągnięcia unijnych standardów środowiskowych dotyczących jakości powietrza, zarządzania wodą pitną i ściekami oraz przetwarzania stałych odpadów miejskich i przemysłowych potrzebne będą znaczne nakłady finansowe. Bank wesprze finansowo między innymi projekty związane z dostawą i dystrybucją wody pitnej, projekty kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków, projekty związane ze zmniejszeniem hałasu i wibracji, z przetwarzaniem odpadów, restauracją chronionych pomników i budynków.

Bank finansował między innymi program

rewitalizacji odpadów w Amsterdamie, remont i modernizację oczyszczalni w Sankt Petersburgu. Sektor wodno-kanalizacyjny jest jedną z priorytetowych dziedzin, którą wspiera od wielu lat EBI.

Infrastruktura

Remont i rozbudowa infrastruktury transeuropejskiej przede wszystkim korytarzy transportowych ma zasadnicze znaczenie dla udanej integracji Polski ze wspólnym rynkiem UE. Inwestycje w infrastrukturę są ważne dla usuwania przeszkód i barier w skutecznym przepływie osób i towarów, zwiększenia bezpieczeństwa i zachowania środowiska naturalnego.

Do chwili obecnej prawie połowa z całości pożyczek udzielonych Polsce została przeznaczona na projekty w sektorze transportu.

Projekty transportu miejskiego, aby mogły być zakwalifikowane do otrzymania wsparcia finansowego z EBI, muszą zostać uznane za zrównoważone. Tak jest zwykle w przypadku inwestycji w infrastrukturę transportu publicznego, które przyczyniają się do jakości środowiska miejskiego. Projekty w aglomeracjach miejskich mają wspierać przestawienie się użytkowników z transportu prywatnego na publiczny, a przez to zmniejszenie ulicznych korków. Realizacja podobnych projektów prowadzi nie tylko do poprawy jakości powietrza i redukcji hałasu, ale także do ograniczenia wpływu zmian klimatycznych, w drodze zwiększenia efektywności energetycznej i ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery.

W ostatnich latach bank przyznał znaczne środki na rozwój transportu miejskiego w całej Europie. Środki zostały przeznaczone na metro, kolej miejską i tramwaje, które wpisują się w tendencję budowy bardziej oszczędnych i elastycznych systemów transportu masowego, są ważną częścią programów finansowania miast i regionów.

Unia Europejska systematycznie włącza wymiar miejski do swojej polityki regionalnej, uznając projekty miejskie za kwalifikujące się do otrzymania wsparcia z funduszy strukturalnych, dlatego też EBI również opracował nowe produkty, by umożliwić wspieranie finansowe projektów. EBI udzielił wsparcia wielu dużym projektom rewitalizacji miast. Projekty te były finansowane jako programy zintegrowane.

Innowacyjnym podejściem EBI do projektów infrastrukturalnych jest anga-

WARUNKI UDZIELANIA POŻYCZEK

POŻYCZKI INDYWIDUALNE

Dla inwestycji przekraczających 25 milionów EUR

Rodzaje inwestycji	Infrastruktura wszelkiego rodzaju. Produkcja energii i transport, ochrona środowiska naturalnego, przemysł i usługi, badania naukowe i rozwój, zdrowie i edukacja
Beneficjenci	Sektor publiczny, w tym miasta; przedsiębiorstwa prywatne i banki
Ramy finansowania	Bez ograniczenia kwoty absolutnej. Jednakże, maksymalnie 50 proc. łącznego kosztu inwestycji (do 90 proc. w przypadku łączenia finansowania z funduszami unijnymi)
Okres pożyczki	Zazwyczaj od 5 do 12 lat w przypadku projektów dotyczących przemysłu; 15–25 lat w przypadku projektów dotyczących infrastruktury i energii na dostosowanych do potrzeb indywidualnych warunkach
Stopa procentowa	Stała stopa procentowa (z lub bez klauzuli rewizji) lub zmienna stopa procentowa. Stopa procentowa odpowiada kosztom pozyskiwania funduszy, do której dolicza się niewielką marżę na pokrycie kosztów administracyjnych.
Waluty	Pożyczki mogą być udzielane w jednej lub więcej walutach (euro, złoty, dolar amerykański, frank szwajcarski, jen japoński)
Splata	Zwykle roczne lub półroczne raty o stałym oprocentowaniu. Możliwe są spłaty dostosowane do indywidualnych potrzeb, łącznie z okresem karencji spłaty kapitału
Gwarancje	Gwarancje są negocjowane na zasadach indywidualnych i zwykle obejmują gwarancję bankową lub inne zabezpieczenie pierwszej klasy

POŻYCZKI GLOBALNE

Na inwestycje o wartości od 40 tys. do 25 milionów EUR

Rodzaje inwestycji	Inwestycje, zwłaszcza inwestycje MSP i miast, w przemyśle i usługach, zaawansowane technologie, oszczędność energii, środowisko naturalne, uzdatnianie wody oraz lokalną infrastrukturę w tym infrastrukturę zdrowia i edukacji
Beneficjenci	Małe i średnie przedsiębiorstwa, sektor publiczny, w tym miasta
Ramy finansowania	Do 50 proc. łącznego kosztu projektu
Okres pożyczki, stopy oprocentowania, waluty, gwarancje, prowizje/opłaty	Określone przez właściwy bank partnerski EBI

zowanie się w projekty finansowania infrastruktury poprzez partnerstwo publiczno-prywatne (PPP).

Zalety finansowania z EBI

Bank jest czołowym kredytodawcą międzynarodowym, którego wiarygodność kredytowa zawsze otrzymywała najwyższą ocenę (AAA) od czołowych agencji ratingowych. Pozwala to bankowi na pozyskanie dużych funduszy na dogodnych warunkach. Bank stawia te środki do dyspozycji kredytobiorców na zasadzie niedochodowej, doliczając jedynie niewielką marżę na pokrycie kosztów administracyjnych. Umożliwia to udzielanie średnio- i długoterminowych pożyczek na 20 lat i więcej na atrakcyjnych warunkach oprocentowania i możliwości skorzystania ze stosownych okresów

karencji w spłacie kapitału. Kredytowanie z EBI jako międzynarodowej organizacji finansowej nie wymaga stosowania procedur przetargowych, zgodnie z art. 4 pkt.1 lit. a) ustawy Prawo zamówień publicznych („przepisów jej nie stosuje się do zamówień udzielonych na podstawie szczególnej procedury organizacji międzynarodowych, odmiennej od określonej w ustawie”). Instytucje międzynarodowe zostały powołane do wspierania przemian gospodarczych, wyrównywania poziomów rozwoju w krajach Europy Środkowej i Wschodniej między innymi przez udzielanie kredytów i inwestycji kapitałowych.

Oprocentowanie pożyczek ustalone jest dwojako: EBI określa poziom stopy procentowej z jednoczesnym zastosowaniem zmiennego koszyka walut lub też zmienną stopę procentową – w tej opcji pożyczka określona jest w jednej walu-

cie. Stopy procentowe ustalane są przez EBI cztery razy w roku i odzwierciedlają koszty działalności banku w poprzednim okresie. Ich wysokość jest jednakowa dla wszystkich wnioskodawców. Okres karencji spłaty pożyczek jest zróżnicowany i zależy od długości okresu kredytowania, z reguły jednak nie przekracza 5 lat. Należy mieć na uwadze, że bank finansuje do 50 proc. wartości inwestycji.

Ponieważ EBI angażuje się w finansowanie różnorodnych inwestycji wymagających zróżnicowanej dokumentacji, nie istnieje standardowy, ustalony przez bank, zestaw dokumentów przedkładanych przez wnioskodawcę ubiegającego się o kredyt. Przygotowano natomiast ogólny zestaw informacji pomocnych przy wypełnianiu wniosków aplikacyjnych. Zgodnie z nimi podmioty takie jak przedsiębiorstwa powinny umieścić we wniosku stosowne informacje dotyczące ich statusu prawnego, udziałowców, głównych partnerów i wyników finansowych. Wniosek musi zawierać dane techniczne dotyczące realizowanego projektu (rozwiązania technologiczne, wielkość produkcji), ekonomiczne (pozycja na rynku, odniesienie do zewnętrznych uwarunkowań gospodarczych), finansowe (plan realizacji projektu itp.). Wszystkie te informacje są podstawą oceny projektu i podlegają skrupulatnej analizie ze strony banku przez grupę inżynierów, ekonomistów i analityków finansowych.

Po zakończeniu oceny projekt jest przekazywany do analizy i aprobaty zarządu, a następnie do rady dyrektorów, która podejmuje ostateczną decyzję o udzieleniu pożyczki.

Od momentu podpisania umowy pożyczki realizacja projektu jest stale monitorowana przez bank. Dzięki temu możliwa jest właściwa reakcja w sytuacji wystąpienia dodatkowego zapotrzebowania na środki finansowe, jak również kredytodawca stoi na straży właściwego, zgodnego z prawem wykorzystania przyznanych środków. Ostatecznie bank ocenia, czy inwestycja została zrealizowana zgodnie z umową i ocenia jej rezultaty.

W Polsce od 1990 roku EBI udzieliło kredytów na ponad 7,5 mld EUR. Najwięcej środków wykorzystał sektor związany z infrastrukturą i komunikacją – 56 proc., ochrona środowiska – 21 proc., pożyczki globalne stanowiły 15 proc., na energię wykorzystano zaledwie 3 proc. kwoty globalnej, tj. ok. 260 mln EUR, jeszcze mniej środków trafiło

do edukacji i ochrony zdrowia niecałe 3 proc., najmniej 2 proc. wsparło rozwój przemysłu i rolnictwo.

Nowa inicjatywa wspierania obszarów miejskich

JESSICA, skrót od Joint European Support for Sustainable Investment In City Areas, to wspólna inicjatywa Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Komisji Europejskiej i Banku Rozwoju Rady Europy wsparcia na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich. Nowe procedury umożliwiają państwom członkowskim wykorzystanie części środków z unijnych dotacji na dokonywanie zwrotnych inwestycji w projekty stanowiące część zintegrowanych planów trwałego rozwoju obszarów miejskich. Te inwestycje mogą mieć formę kapitału właścicielskiego, kredytów lub gwarancji trafiają do projektów za pośrednictwem funduszy na rzecz rozwoju obszarów miejskich lub funduszy powierniczych.

Zasady kwalifikowania projektów mogących skorzystać z programu JESSICA są takie same jak przy zasadach wykorzystywania funduszy strukturalnych z jednym istotnym zastrzeżeniem, że projekty mają stanowić część zintegrowanego i trwałego planu rozwoju obszarów miejskich.

Finansowanie może być wykorzystane w następujących dziedzinach:

- infrastruktura miejska, w tym transport, woda ścieki, energia itp.,
- składniki dziedzictwa kulturalnego, przeznaczone dla turystyki lub innych trwałych celów,
- rozwój nieużytków poprzemysłowych, w tym czyszczenie i dekontaminacja terenów,
- przestrzeń biurowa dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- budynki uniwersyteckie, w tym specjalistyczne instalacje wydziału medycyny, biotechnologii i innych,
- usprawnienia efektywności energetycznej.

Jakie są korzyści?

Po pierwsze: JESSICA umożliwia elastyczne podejście pod względem większej kwalifikowalności wydatków, jak i wykorzystania środków na inwestycje

GRAŻYNA URBAŃSKA

Pracownik Mazowieckiego Urzędu Marszałkowskiego, wcześniej w sektorze bankowym zajmowała stanowisko od referenta do członka zarządu.

w postaci kapitału właścicielskiego, środków dłużnych lub gwarancji.

Po drugie: JESSICA może służyć jako swoisty katalizator na obszarach miejskich w celu wzmocnienia rynku inwestycji, a jednocześnie uzupełnienie innych inicjatyw lub źródeł finansowania.

Po trzecie: ważnym atutem jest potencjalna zdolność przyciągania sektora prywatnego, co jest źródłem zarówno większych inwestycji, jak i kompetencji w realizacji projektów i zarządzaniu nimi. Inwestycje sektora prywatnego mogą w niektórych przypadkach spełniać wymogi dotyczące wkładu państwa członkowskiego w ramach finansowania uzupełniającego. Chociaż JESSICA pozwala na „przekształcenie” dotacji w inwestycje zwrotne, nie są one zwracane Komisji Europejskiej i dlatego nie powinny być uważane za dług sektora publicznego.

Po czwarte: jeżeli fundusze na rzecz rozwoju obszarów miejskich zainwestują środki w ramach JESSICA w kwalifikowane wydatki projektu przed datą upływu okresu programowania funduszy strukturalnych (n + 2, tzn. do końca 2015 roku), mogą zatrzymać ewentualne dochody/ przychody z tej inwestycji lub zwrócić je do władz zarządzających w celu dokonania reinwestycji w nowe projekty odnowy miejskiej. Państwom członkowskim, które stoją przed perspektywą ograniczenia dotacji UE w następnym okresie programowania, JESSICA stwarza możliwość trwałego przedłużenia obecnych funduszy.

Przy realizacji JESSICA należy uwzględnić obecny kontekst miejski, społeczny, gospodarczy, prawny i administracyjny na szczeblu krajowym, regionalnym i miejskim, a to może rodzić konieczność przeprowadzenia badań rozpoznawczych, należy pamiętać, że Komisja Europejska wspiera finansowanie takich badań przez Europejski Bank Inwestycyjny. ■

Bliższe informacje o finansowaniu ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego najlepiej uzyskać bezpośrednio w banku (tel. + 352 43 79 74 64, www.eib.org) oraz w bankach pośredniczących.

JAK SKUTECZNIE WYKORZYSTAĆ FUNDUSZE UNIJNE 2007 - 2013

PORADNIKI WARSZTATY E-LEARNING

ZAPRASZAMY WSZYSTKICH PRACOWNIKÓW
JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
DO SKORZYSTANIA Z NAJNOWSZEJ OFERTY
NA PRODUKTY SZKOLENIOWE Z ZAKRESU:

FUNDUSZE UE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO W LATACH 2007 - 2013

CZĘŚĆ I - PRZEWODNIK PO FUNDUSZACH UE DLA JST
CZĘŚĆ II - PROCEDURY OD A DO Z. PRAKTYCZNE ASPEKTY

ZASADY KONSTRUKCJI STUDIUM
WYKONALNOŚCI LUB BIZNESPLANU
DLA PROJEKTÓW WSPÓLFINANSOWANYCH
ZE ŚRODKÓW UE

FINANSOWANIE PROJEKTÓW ZASILANYCH
ZE ŚRODKÓW FUNDUSZY UNIJNYCH

JAK UDZIELAĆ ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH
FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UE

ZARZĄDZANIE, SPRAWOZDAWCZOŚĆ,
KONTROLA, PROMOCJA I EWALUACJA
PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH
Z FUNDUSZY UNIJNYCH

JAK ZOSTAĆ REGIONEM WIEDZY I INNOWACJI

WIĘCEJ INFORMACJI NA WWW.TWIGGER.PL

TWIGGER SA
KOORDYNATOR PROJEKTU "EUROPEJSKA AKADEMIA SAMORZĄDOWA"
ul. Mazowiecka 13, 00-052 Warszawa
tel. (0 22) 826 75 32, (0 22) 827 87 41, fax (0 22) 827 51 51
www.twigger.pl, www.akademiasamorzadowa.pl